

Київський національний університет технологій та дизайну

Кафедра фінансів та фінансово-економічної безпеки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан
факультету економіки та бізнесу

Ольшанська О. В.
" 29.05.2024 " 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

дисципліни Європейська та українська практика захисту прав споживачів фінансових послуг

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

Факультет Економіки та бізнесу

Робоча програма дисципліни «Європейська та українська практика захисту прав споживачів фінансових послуг» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітньої програми Фінанси, банківська справа та страхування. "22" січня 2021 року- 10 с.

Розробник: д.е.н., професор, професор кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки ФЕБ Тарасенко І.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Протокол від "22" січня 2021 року № 6

Завідувач кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки ФЕБ

"22" січня 2021 року

 д.е.н., проф. Тарасенко І. О.

Схвалено Вченою радою факультету ЕБ КНУТД

Протокол від "29" січня 2021 року № 6

"29" січня 2021 року

Декан д.е.н., проф. Ольшанська О. В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління і адміністрування	Вільного вибору студента	
Модулів – 1	освітня програма <u>Фінансово-кредитна діяльність суб'єктів господарювання</u>	Рік підготовки:	
Розділів – 1		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		4-й	4-й
		Лекції	
		24 год.	4 год.
		Практичні	
		24 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		132 год.	172 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю: залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5	освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48/132

для заочної форми навчання – 8/172

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Необхідні обов'язкові попередні та супутні модулі (пререквізити і кореквізити):

Макроекономіка, мікроекономіка, економіка підприємства, фінанси, гроші і кредит, фінанси підприємств, податкова система, бухгалтерський облік, статистика.

Зміст навчального модуля: Фінансова грамотність та посилення захисту прав споживачів фінансових послуг; Механізми вирішення спорів при врегулюванні питань щодо порушення прав споживачів фінансових послуг; Банківське регулювання та банківський нагляд в контексті захисту прав споживачів фінансових послуг; Захист прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС; Практика захисту прав споживачів за сегментами ринку небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС; Гарантійні схеми та регулювання реклами фінансових послуг; Модель нового законодавчого регулювання ринків фінансових послуг: порівняння української та європейської практик.

Види навчальних занять: лекція, практичне, консультація.

Форми навчання: денна, заочна, заочна (дистанційна).

Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, репродуктивний.

Методи контролю: усний (виступи на практичних заняттях, усне опитування), письмовий (письмові завдання), тестовий.

Форми підсумкового контролю: залік (семестр 4).

Засоби діагностики успішності навчання: задачі (для поточного контролю), перелік питань (для модульного та підсумкового контролю), комплекти тестових завдань (для модульного та підсумкового контролю).

Мова навчання: українська.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ПОСИЛЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Цілі політики захисту прав споживачів фінансових послуг. Фінансова грамотність, дисципліна та рішення. Компоненти фінансової грамотності. Ризики та переваги заощадження та інвестування. Права споживача фінансових послуг.

ТЕМА 2. МЕХАНІЗМИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ПРИ ВРЕГУЛЮВАННІ ПИТАНЬ ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Правовий аналіз форм та механізмів захисту прав споживачів в рамках ЄС. Робота зі скаргами як інструмент допомоги конкретному споживачу. Порядок нагляду за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг в Україні. Напрями удосконалення процесу розгляду звернень щодо порушення прав споживачів фінансових послуг в Україні з урахуванням досвіду ЄС. Методи захисту прав споживачів у сфері електронної комерції: практика ЄС.

ТЕМА 3. БАНКІВСЬКЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Поняття та необхідність банківського нагляду і регулювання. Банківське регулювання і банківський нагляд: досвід України. Практика організації банківського нагляду в країнах ЄС. Базельські принципи банківського нагляду.

ТЕМА 4. ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Сегментація небанківських фінансових установ у новій системі регулювання та нагляду. Гнучкий підхід до ліцензування діяльності небанківських фінансових установ. Ризик-

орієнтований пруденційний нагляд. Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні.

ТЕМА 5. ПРАКТИКА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЗА СЕГМЕНТАМИ РИНКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Практика захисту прав споживачів у сфері страхування. Практика захисту прав споживачів послуг ломбардів. Практика захисту прав споживачів у сфері цінних паперів. Практика захисту прав споживачів у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

ТЕМА 6. ГАРАНТІЙНІ СХЕМИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Державні заходи щодо гарантування дотримання прав та інтересів споживачів фінансових послуг. Вимоги до реклами та іншої інформації про фінансові послуги та фінансові установи. Контроль за дотриманням фінансовими установами вимог законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг.

ТЕМА 7. МОДЕЛЬ НОВОГО ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРАКТИК

Реформа небанківського фінансового сектору і реалізація бачення Національного банку щодо регулювання ринків фінансових послуг. Удосконалення нефінансового законодавства з урахуванням нових вимог. Залучення міжнародних та українських експертів для опрацювання концепцій, розробки пропозицій щодо законодавчих і регуляторних змін та підготовки проектів відповідних актів з урахуванням європейського досвіду та можливості його імплементації в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі:					усього	у тому числі:				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
ТЕМА 1. Фінансова грамотність та посилення захисту прав споживачів фінансових послуг	30	4	4			22	30	1,0	1,0			28
ТЕМА 2. Механізми вирішення спорів при врегулюванні питань щодо порушення прав споживачів фінансових послуг	30	4	4			22	30	0,5	0,5			29
ТЕМА 3. Банківське регулювання та банківський нагляд в контексті захисту прав споживачів фінансових послуг	30	4	4			22	30	0,5	0,5			29
ТЕМА 4. Захист прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС	30	4	4			22	30	0,5	0,5			29
ТЕМА 5. Практика захисту прав споживачів за сегментами ринку небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС	30	4	4			22	30	0,5	0,5			29
ТЕМА 6. Гарантійні схеми та регулювання реклами фінансових послуг	15	2	2			11	15	0,5	0,5			14

ТЕМА 7. Модель нового законодавчого регулювання ринків фінансових послуг: порівняння української та європейської практик	15	2	2			11	15	0,5	0,5			14
Усього годин	180	24	24			132	180	8	8			172

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 1. Фінансова грамотність та посилення захисту прав споживачів фінансових послуг	4
2	ТЕМА 2. Механізми вирішення спорів при врегулюванні питань щодо порушення прав споживачів фінансових послуг	4
3	ТЕМА 3. Банківське регулювання та банківський нагляд в контексті захисту прав споживачів фінансових послуг	4
4	ТЕМА 4. Захист прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС	4
5	ТЕМА 5. Практика захисту прав споживачів за сегментами ринку небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС	4
6	ТЕМА 6. Гарантійні схеми та регулювання реклами фінансових послуг	2
7	ТЕМА 7. Модель нового законодавчого регулювання ринків фінансових послуг: порівняння української та європейської практик	2
Разом		24

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 1. Фінансова грамотність та посилення захисту прав споживачів фінансових послуг	22
2	ТЕМА 2. Механізми вирішення спорів при врегулюванні питань щодо порушення прав споживачів фінансових послуг	22
3	ТЕМА 3. Банківське регулювання та банківський нагляд в контексті захисту прав споживачів фінансових послуг	22
4	ТЕМА 4. Захист прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС	22
5	ТЕМА 5. Практика захисту прав споживачів за сегментами ринку небанківських фінансових послуг в Україні та ЄС	22
6	ТЕМА 6. Гарантійні схеми та регулювання реклами фінансових послуг	11
7	ТЕМА 7. Модель нового законодавчого регулювання ринків фінансових послуг: порівняння української та європейської практик	11
Разом		132

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Поточне оцінювання та самостійна робота*							МК*	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	15	15	15	10	15	10	10	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Силабус дисципліни

2. Робоча навчальна програма дисципліни

3. Конспект лекцій:

https://msnp.knutd.edu.ua/pluginfile.php/398520/mod_resource/content/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82_%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B9%20%D0%84%D0%A3%D0%9F.pdf

4. Методичні вказівки до практичних занять:

https://msnp.knutd.edu.ua/pluginfile.php/398521/mod_resource/content/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D1%96%D0%B2%D0%BA%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%8C.pdf

5. Список рекомендованої літератури:

https://msnp.knutd.edu.ua/pluginfile.php/398289/mod_resource/content/1/%D0%9B%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0.pdf

6. Презентації до лекцій: <https://msnp.knutd.edu.ua/mod/folder/view.php?id=219751>

12. Рекомендована література ОСНОВНА

1. Аванесова І. Захист прав споживачів фінансових послуг // Вісник КНТЕУ. 2012. №4. С.5-13.
2. Брикс Л., Макки К. Регулирование защиты прав потребителей в регионах с ограниченным доступом к финансовым услугам: возможности для содействия ответственному финансированию // CGAP. 2010. N 60.
3. Виговська Н.Г., Стебляно О.Л. Державне регулювання фінансового ринку в умовах глобалізації // Ефективна економіка. 2012. N 6. URL: <http://www.economy.navka.com.ua/?op=1&z=1189>.
4. Гарбар Ж.В. Форми та інструменти державного регулювання фінансового ринку // Економіка та держава. 2014. №10. С. 18-21. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2014/6.pdf
5. Гегенхаймер Г. Закон про комерційні банки: основні розділи та положення: матеріали семінару „Закон про комерційні банки та його роль в забезпеченні умов ефективної банківської діяльності в Україні” (Пуца-Озерна, 4–5 червня 1999р.). К., 1999.
6. Директива "Про захист споживачів стосовно певних аспектів контрактів з таймшер (право володіння майном протягом відведеного часу), довгостроковими продуктами, пов'язаного з відпусткою, повторного продажу та обміну" [Електронний ресурс]. –Міністерство юстиції, 2009. –N 2008/122/ЄС. URL:<http://old.minjust.gov.ua/45878>
7. Директива "Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема електронної комерції на внутрішньому ринку" [Електронний ресурс]. –Міністерство юстиції, 2000. – N 2000/31/ЄС. URL:<http://old.minjust.gov.ua/45878>
8. Директива "Про дистанційний маркетинг споживчих фінансових послуг та внесення змін до Директиви Ради 90/619/ЄЕС та Директив 97/7/ЄС та 98/27/ЄС" [Електронний ресурс]. –Міністерство юстиції, 2009. – N 2008/122/ЄС. URL:<http://old.minjust.gov.ua/45878>
9. Директива "Про універсальну послугу та права користувачів стосовно електронних мереж зв'язку і послуг (Директива про універсальну послугу)" [Електронний ресурс]. –Міністерство юстиції, 2002. –№ 2002/65/ЄС. URL:<http://old.minjust.gov.ua/45878>
10. Еш С.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2011. 528 с.
11. Экономический словарь „Economics Focus”. URL: <http://dictionary-economics.ru/word/%D0%9F%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9>
12. Закон України «Про кредитні спілки». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14#Text78>
13. Закон України N 122-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг». URL:<http://www.golos.com.ua/article/32287879>.https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ZG_2020-Q1.pdf?v=4
14. Захист прав споживачів фінансових послуг: Обговорення з учасниками фінансового ринку 6 серпня 2019 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/%D0%9A%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D1%96%D0%BB%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2.pdf?v=4
15. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
16. КВЕД-2010. URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/SECT/KVED10_K.html
17. Концепція запровадження пруденційного нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового

ринку No553 від 12.04.2012. URL:
http://www.nssmc.gov.ua/user_files/law/17095/1335370392.doc

18. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України N 2664-III від 12.07.2001, зі змін. та доп. URL:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

19. Рыжановская Л. Ю. Механизм правовой защиты потребителей финансовых услуг // Финансовый журнал. 2013. No1. С. 51-58.

20. Стратегія макропруденційної політики Національного банку України. URL:
<https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-makroprudentsiyanoi-politiki-natsionalnogo-banku-ukrayini>

21. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2015 року: Проект розвитку. К., 2008. URL: www.u-fin.com.ua/konsercia/002.doc

22. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/ugoda-pro-asociaciju/00ukraine-euassociationagreementbody.pdf>

ДОДАТКОВА

1. Аналіз практик урегулювання скарг споживачів страхових послуг та передумов створення механізмів альтернативного вирішення спорів. Звіт за результатами дослідження з питань урегулювання скарг споживачів страхових послуг (період дослідження березень-травень 2019 року).

2. Бурлачков В. Теоретичні основи грошово-кредитної політики та світова фінансова криза // Економіка України, 2009. No2. С.49–59.

3. Європейська інтеграція. Національний банк України. URL:
<https://bank.gov.ua/ua/about/international/euro-integration>

4. Іваненко, Л. М. Захист прав споживачів [Текст]: підручник / Л. М. Іваненко, О. М. Язвінська. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 496 с.

5. Коваленко В.В., Дадашев Б.А. Концептуальні засади макропруденційного нагляду та регулювання банківської діяльності // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. 2012. No4. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1074>.

6. Лещенко В.В. Організація системи банківського нагляду: структура, моделі, проблеми регулювання // Інвестиції: практика та досвід. 2016. No6. С. 132-136. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_6_27

7. Микієвич М.М., Яворська І.М. Правові форми та механізми захисту прав споживачів в рамках Європейського Союзу // Journal«ScienceRise: JuridicalScience». No1(1). 2017. P. 42-46.

8. Муравйов, В. І. Проблеми гармонізації законодавства держав-членів та третіх країн в контексті європейської інтеграції [Текст] / В. І. Муравйов // Український щорічник міжнародного права. – К.: Видавничий дім «Промені», 2010. – С. 286–319.

9. Нацбанк приєднався до Базельської консультативної групи // УНІАН. 11.07.2017. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/2023551-natsbank-priednavsya-do-bazelskoji-konsultativnoji-grupi.html>

10. Носова Є. Заощадження домогосподарств як джерело інвестиційних ресурсів в Україні. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015; 2 (167): 73-80. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/10/167_12.pdf

11. Організаційно-методичні підходи до запровадження НБУ системи оцінки стійкості фінансової системи: інформаційно-аналітичні матеріали / В.І.Міщенко, О.І.Кіреєв [та ін.]. К.: Центр наукових досліджень НБУ, 2005. 97с.

12. The new palgrave a dictionary of economics / Eatwea IJ., Milgate M., Newman P. [eds.]. London: Macsmillan reference LTD, 1998. V.4. 4103p.

13. Попов І.В. Методичні підходи до визначення стабільності фінансової системи // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1177>

14. ПРОЕКТ USAID «ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ». Київ, січень 2020 р. URL: https://ipk.org.ua/images/docs/Insurance-Report_Jan2020.pdf

15. Recent Developments in Supervisory Structures in the EU Member States (2007-10). European Central Bank. URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/report_on_supervisory_structures2010en.pdf

16. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. Національний банк України. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sectoru_ua.pdf

17. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions#section-435>.

ПОСИЛАННЯ НА ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ

1. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>
2. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
4. Агентство промислових новостей: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.apn-ua.com/>
5. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control>
7. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>

Завідувач випускової кафедри Тарасенко І. О. _

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від “ ___ ” _____ 20__ р. № _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від “ ___ ” _____ 20__ р. № _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від “ ___ ” _____ 20__ р. № _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від “ ___ ” _____ 20__ р. № _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)